

NUORET HELSINGISSÄ 2011 –TUTKIMUS

Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimus on Helsingin kaupungin tietokeskuksen, opetusviraston ja nuorisoasiainkeskuksen yhteishanke. Tutkimuksella tuotetaan tietoa nuorten vapaa-ajasta ja harrastuksista. Osa kysymyksistä koskee nuorten koulunkäyntiä ja tulevaisuuden suunnitelmia, perhettä ja muita asioita kuten yleistä viihtymistä omalla asuinalueella, vaikutusmahdollisuuksia ja ympäristöasenteita. Tutkimus jatkaa Helsingin kaupungin nuorisotutkimuksen perinteitä, sillä nuorten vapaa-aikaa on tietokeskuksessa tutkittu aiemmin myös vuosina 1982, 1990 ja 2000.

Tarkempaa tietoa tutkimuksesta löytyy Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimuksen Internet-sivuilla, joilla voit tutustua muihin jo julkaistuihin artikkeleihin ja esittää kysymyksiä suoraan tutkijoille. Uusia artikkeleita julkaistaan sivuilla viikoittain. Tulokset julkaistaan tutkimusraporttina vuoden 2012 aikana Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia -sarjassa.

Tutkimusaineisto koostuu peruskoulun 5.–9. luokkalaisten ja lukion 1. ja 2. vuositason oppilaiden, eli iältään 11–19-vuotiaiden vastauksista 42 koulusta eri puolelta Helsinkiä.

Yhteystiedot:

Tutkija Vesa Keskinen,
puh. 040 334 4784,
vesa.keskinen(at)hel.fi

**Projektitutkija
Anna Sofia Nyholm,**
puh. 040 334 4785,
sofia.nyholm(at)hel.fi

**Nuoret Helsingissä 2011
-tutkimuksen internet-sivut:**
[http://www.hel2.fi/tietokeskus/
Nuoret_Helsingissa_2011/](http://www.hel2.fi/tietokeskus/Nuoret_Helsingissa_2011/)

**Helsingin kaupungin
tietokeskuksen internet-sivut:**
<http://www.hel.fi/hki/Tieke/fi/Etusivu>

NUORTEN LUKEMISTAVOISSA SUURIA MUUTOKSIA

Vuodesta 1982 vuoteen 1990 nuorten lukemisharrastuksessa tapahtui vain vähäisiä muutoksia. Sen sijaan 1990-luvulla tapahtui paljon sellaista, joka selitti muun muassa sanomalehtien vähentyntä lukemista. Monet ilmaisjakelulehdet korvasivat säännöllisen päivälehtien seuraamisen. (Keskinen 2001, 38).

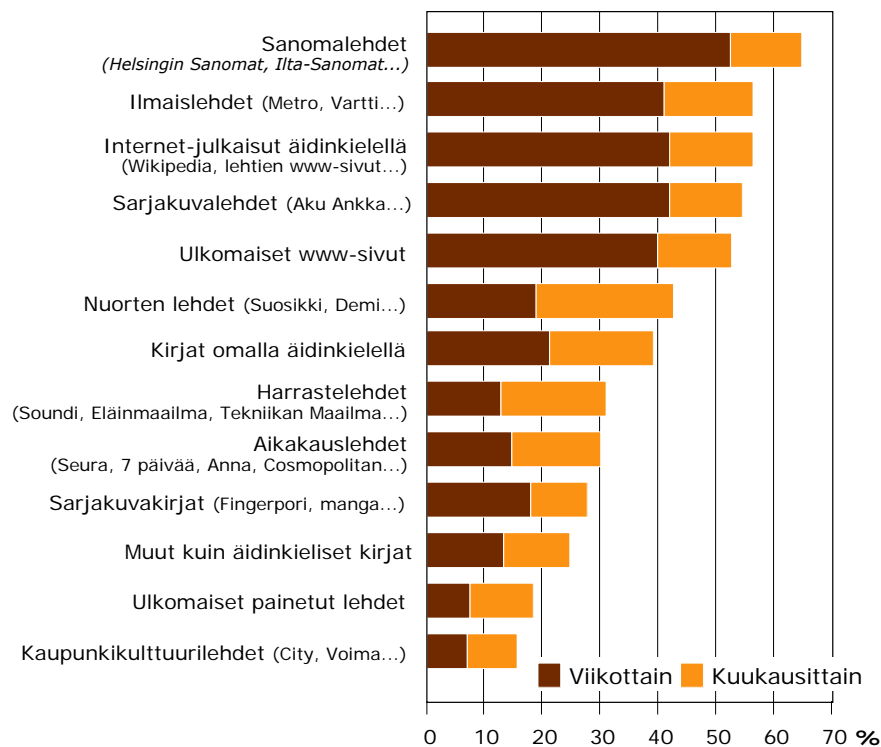
2000-luvulla muutokset lukemistottumuksissa ovat olleet huomattavia. Päivittäin sanomalehteä lukee 10–15-vuotiaista enää vain joka viides ja se, ettei perinteisiä lehtiä lueta enää lainkaan, on selvästi yleistynyt. Mutta tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että nykynuoret lukisivat vähän.

Taulukko 1. Lehtien lukeminen Helsingissä 1982, 1990, 2000 ja 2011 ikäryhmässä 10–15-vuotiaat (%)

	Päivit- tään	Viikoit- tain	Kuu- kau- sittain	Har- vem- min	Ei lain- kaan	Yh- teensä
1982						
Sanomalehdet	-	-	-	-	-	-
Sarjakuvalehdet	46	35	8	9	2	100
Nuorten lehdet	16	23	24	25	12	100
Harrastelehdet	12	19	24	28	17	100
Aikakauslehdet	14	57	13	11	6	100
1990						
Sanomalehdet	56	20	7	14	3	100
Sarjakuvalehdet	53	35	6	6	0	100
Nuorten lehdet	15	22	23	21	20	101
Harrastelehdet	11	17	18	25	29	100
Aikakauslehdet	8	28	22	25	17	100
2000						
Sanomalehdet	38	24	12	18	8	100
Sarjakuvalehdet	34	32	12	14	8	100
Nuorten lehdet	12	20	26	20	22	100
Harrastelehdet	15	19	23	24	20	100
Aikakauslehdet	6	19	18	28	29	100
2011						
Sanomalehdet	22	24	12	27	15	100
Sarjakuvalehdet	22	27	11	20	20	100
Nuorten lehdet	9	16	26	19	30	100
Harrastelehdet	4	10	17	24	45	100
Aikakauslehdet	4	11	12	22	51	100

Edellinen vertailuasetelma koski nuorimpia 10–15-vuotiaita. Seuraavassa laajennetaan tarkasteltavaa ikäryhmää ja katsotaan, mitä lukeminen nykypäivänä voi kaiken kaikkiaan olla.

Kuvio 1. Lehtien, kirjojen ja internet-julkaisujen lukeminen Helsingissä 2011, 11–19-vuotiaat (N=1 372)

Nuorista yli puolet lukee viikoittain paperimuotoista sanomalehteä ja lehtien nettiversioita 40 %. Ilmaislehdet korvaavat osin kotiin tilatun lehden. Sarjakuvalehdet ovat sittenkin pitäneet hyvin pintansa.

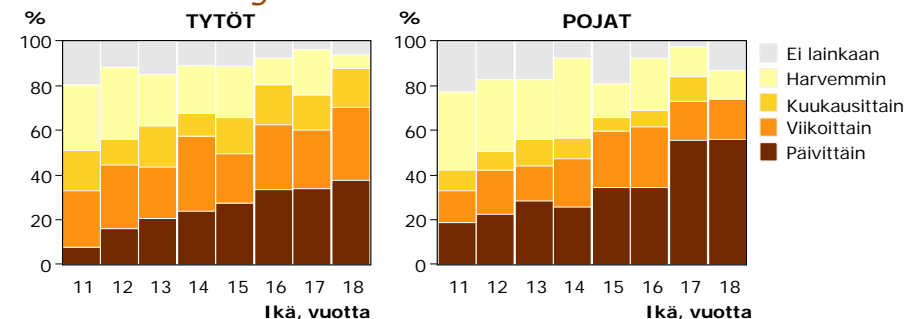
Vieraskielisten kirjojen ja lehtien lukemista ei ole aiemmin juurikaan tutkittu. Niitä seuraa säännöllisesti noin viidennes nuorista.

Kaupunkikulttuurilehdet kuten City-lehti ja Like-utiset olivat vuoden 2000 tutkimuksessa nuorten suosikkilukemista (Keskinen 2001, 40). Nyt ne eivät tunnu kiinnostavan kouluikäisiä. Kymmenen vuotta sitten näitä lehtiä oli useita. Nyt City-lehti ja Voima ovat oikeastaan ainoita laajempilevikkisiä kaupunkikulttuurilehtien edustajia, ja niiden kohderyhmänä ovat enemmänkin nuoret aikuiset kuin alle 18-vuotiaat. Sama koskee Metropolia. Ruotsinkielinen, nyt jo lakkautettu Papper, ei ollut niin sidoksissa tiettyyn nuorten ikäluokkaan. Sosiaaliseen mediaan (Facebook yms.) muodostetut kaupunkikulttuuriryhmät ja niiden keskustelut ja kutsut tapahtumiin ja muu nettitoiminta (muotiblogit yms.) vähentävät näitä asioita käsittelevien paperilehtien tarvetta.

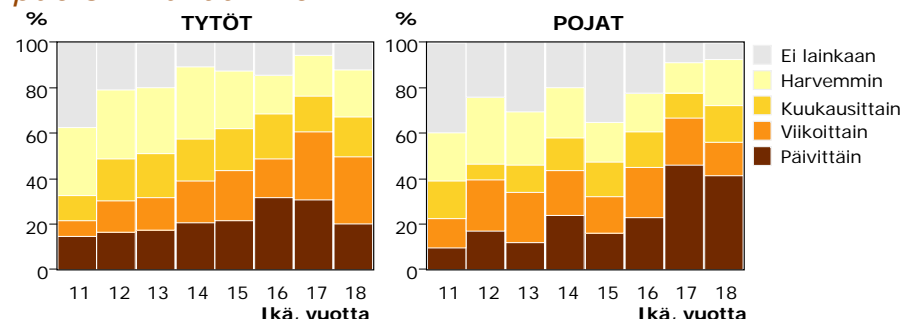
SANOMALEHDET

Jokapäiväisen sanomalehden pojista avaa useampi kuin tytöistä. Voi olla, että urheilu- ja sarjakuvasivut saavat pojat suurilukuisemmin päivittäin lehden ääreen. Poikien lukuinnostus kasvaa hyppäyksen omaisesti 16 ikävuoden jälkeen. Iän myötä sanomalehti tulee myös tytöille tutummaksi ja ehkä myös tarpeellisemmaksi esim. koulutöiden tekemisessä.

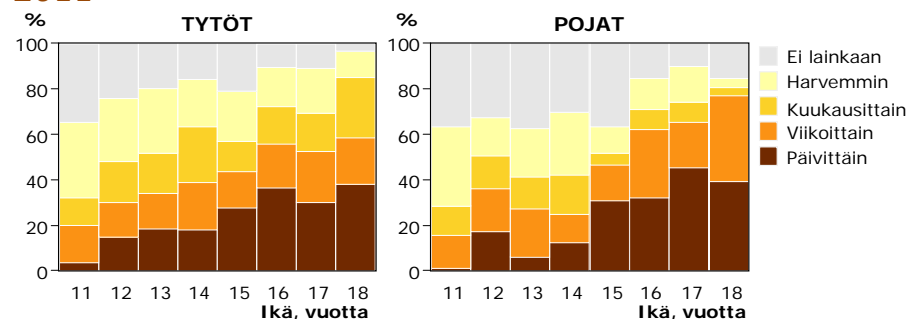
Kuvio 2. Sanomalehtien lukeminen iän ja sukupuolen mukaan Helsingissä 2011

Kuvio 3. Ilmaisjakelulehtien lukeminen iän ja sukupuolen mukaan 2011

Kuvio 4. Lukeminen internetissä omalla äidinkielellä 2011

ILMAISJAKELULEHDET

Kaupungilla, ostoskeskuksissa ja koteihin jaettavat ilmaisjakelulehdet voidaan jakaa karkeasti neljään ryhmään; arkisin ilmestyviin (Metro), muutaman kerran viikossa ilmestyviin (Vartti, Helsingin Uutiset), kerran viikossa ilmestyviin (Kaupunkisanomat, eräät kaupunginosalehdet) sekä harvemmin ilmestyviin (kaupunginosalehdet; Kallio-lehti). Moni selaa ilmaisjakelulehden läpi muutamassa minuutissa muistamatta lukemastaan mitään. Toisaalta ilmaisjakelulehtien jutut saattavat toimia kertauksen kautta. Aamun kahvipöydässä kiireessä selatun sanomalehden uutiset saavat kertauksen ilmaisjakelulehdistä. Ilmaislehtien lyhyet uutistoimistojen printit ovat pitkälti samoja, kuin edellisillan tv- ja radiouutisten käsittelemät aiheet. Perjantain lehdistä tutkitaan menovinkkejä.

Pojat löytävät Metronsa hieman myöhemmällä iällä kuin tytöt. Pojista useampi jättää koko lehden väliin. Täysikäisyyden kynnyksellä ilmaisjakelulehtiin näyttää tulevan jonkinlainen kyllästyminen.

LUKEMINEN INTERNETISSÄ

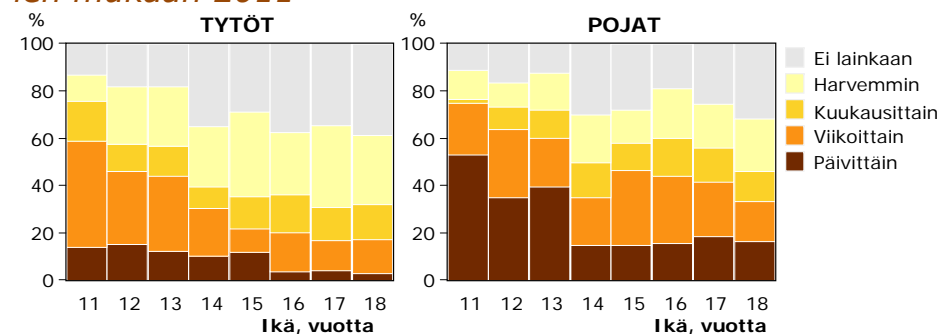
Sanoma- tai iltpäivälehtien lukeminen netissä tai esim. Wikipedian hyödyntäminen nousevat kolmanneksi yleisemmäksi tavaksi lukea jotakin. Pojat ovat tyttöjä passiivisempia myös nettilukemisessa.

SARJAKUVALEHDET

Sarjakuvalehdet ovat edelleen enemmän poikien juttu. Pojat siirtyvät päivittäisestä sarjakuvien lukemisesta viikoittaiseen "Aku-Ankan" lukemiseen 14 vuoden tietämällä. Sarjakuvat kuuluvat kuitenkin koko nuoruusikään; vähintään kerran viikossa sarjakuvia lukee joka viides 18-vuotias tyttö ja joka kolmas poika.

Nuorimmista tytöistä 40 prosenttia harrastaa sarjakuvien piirtämistä. Näiden tyttöjen sarjakuvaharrastus näkyy luonnollisesti myös sarjakuvien lukemisena.

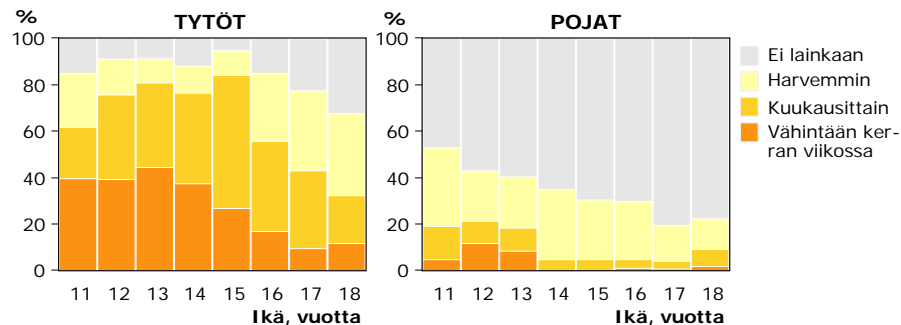
Kuvio 5. Sarjakuvalehtien lukeminen iän ja sukupuolen mukaan 2011

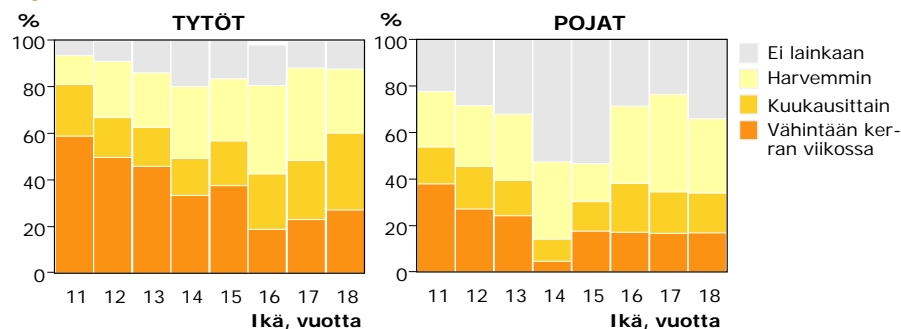
NUORTENLEHDET

Helsingin nuorten vapaa-aikatutkimusten mukaan vielä 1980-luvun alussa pojat olivat jonkin verran ahkerampia nuortenlehtien lukijoita kuin tytöt. 90-luvun alkuun tultaessa osat olivat vaihtuneet. Vuoden 2000 tutkimuksessa enää hyvin harva poika lukeutui nuortenlehtien aktiivilukijoihin. Tytöt olivat puolestaan lisänneet nuortenlehtien seuraamista. Tulosta tulkittiin tuolloin sillä, että markkinoille oli tullut uusia lehtiä kuten Demi ja Mix, jotka oli suunnattu tytöille. (Keskinen 2001, 41). Tilanne on yhä sama.

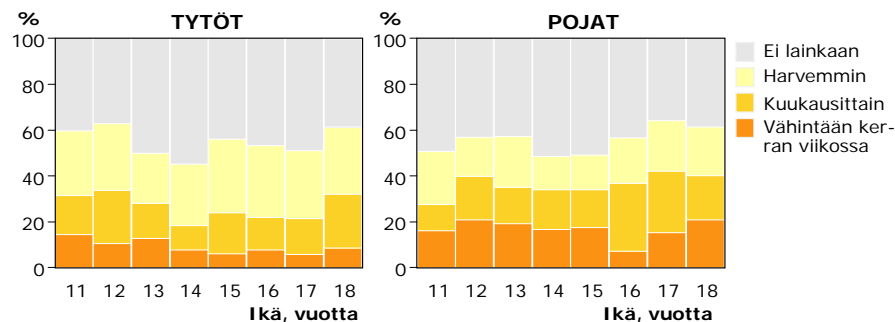
Kuvio 6. Nuortenlehtien lukeminen iän ja sukupuolen mukaan 2011

Kuvio 7. Kirjojen lukeminen omalla äidinkielellä 2011

Kuvio 8. Harrastelehtien lukeminen iän ja sukupuolen mukaan 2011

KIRJOJEN LUKEMINEN OMALLA ÄIDINKIELELLÄ

Kirjojen lukeminen kuuluu vahvasti tyttöjen arkeen. Pojista kokonaan kirjoja lukemattomia on joka kolmas, tytöistä vain 12 %. 14-vuotiaat pojat ovat "unohtaneet" kirjat lähes tyystin. Samansuuntainen tulos saatiin myös vuoden 2000 tutkimuksessa, mutta ei näin voimakkaana (Keskinen 2001, 43).

HARRASTELEHDET

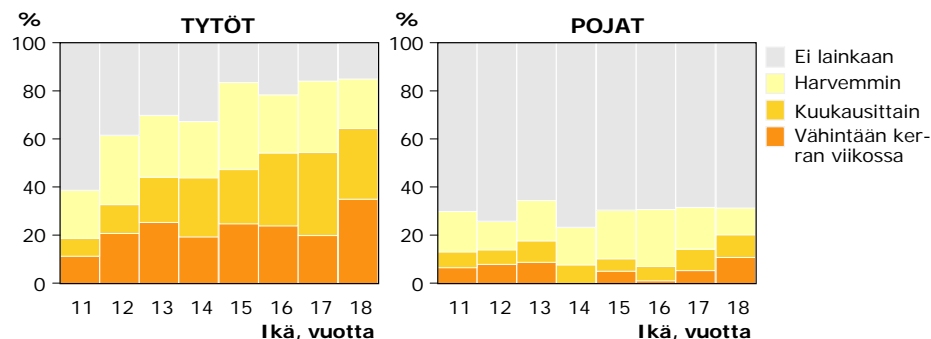
Harrastelehtien ala on laaja. Vastaajille annettiin näistä esimerkeiksi Soundi, Eläinmaailma, Tekniikan Maailma. Pojat lukevat harrastelehtiä hieman tyttöjä enemmän. Tytöille suunnattuja varsinaisia harrastelehtiä on vähän. Tosin "Hevoslehdet" lienevät vain tyttöjen seuraamia. Terveysteen, liikuntaan ja kauneuteen liittyviä teemoja käsitellään niin naistenlehdissä kuin erikoislehdissä kuten Fitness tai Kauneus ja Terveys.

Harrastelehdille on tyypillistä, että niiden seuraaminen on melko vakiintunutta iästä riippumatta. Tämä johtuu luonnollisesti siitä, että harrastusten muuttuessa myös lehdet vaihtuvat. Internet ei ole pystynyt korvaamaan harrastelehtiä. Lehtien nettiversiot tuovat jotakin lisäarvoa, mutta itse lehti on tärkeä. Harrastelehdet ilmestyvät tyypillisesti kerran kuussa.

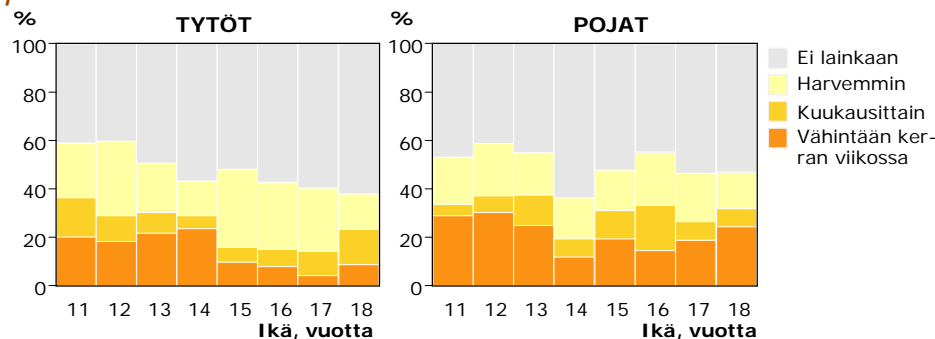
AIKAKAUSLEHDET

Lomakkeen esimerkit aikakauslehdistä olivat sekä perinteisiä perhelehtiä (Seura), muita viikkolehtiä (7 päivää), naistenlehtiä (Anna) ja nuorten naisten lehtiä (Cosmopolitan). Poikia viikkolehdet eivät ole kiinnostaneet ennenkaan (Keskinen 2001, 42), eikä vuosi 2011 tuo tähän muutosta.

Kuvio 9. Aikakauslehtien lukeminen iän ja sukupuolen mukaan 2011

Kuvio 10. Sarjakuvakirjojen lukeminen iän ja sukupuolen mukaan 2011

SARJAKUVAKIRJAT

Sarjakuvalehtiä pojat lukivat enemmän kuin tytöt. Isompien ja harvemmin ilmestyvien sarjakuva-albumien lukeminen ei ole niin sukupuolesta kiinni. Pertti Jarlan Fingerpori albumit 1-4 ovat olleet luetuimpia kirjoja Suomessa.

Sarjakuva-albumien lukeminen lisää sarjakuvien kokonaislukemista muutamalla prosenttiyksiköllä.

Taulukko 2. Sarjakuvalehtien tai -kirjojen kokonaislukeminen 11-18-vuotiailla tytöillä ja pojilla (%)

	Päivittäin	Viikoittain	Kuukausittain
Sarjakuvalehtiä	17,6	24,4	12,6
Tytöt	10,3	24,2	13,4
Pojat	27,0	24,6	11,6
Sarjakuvakirjoja	9,7	8,5	9,8
Tytöt	7,3	7,6	9,7
Pojat	12,8	9,6	9,9
Sarjakuvalehtiä/sarjakuvakirjoja	20,9	28,1	19,0
Tytöt	13,9	27,9	20,0
Pojat	29,8	28,5	17,6

VIERASKIELISET KIRJAT

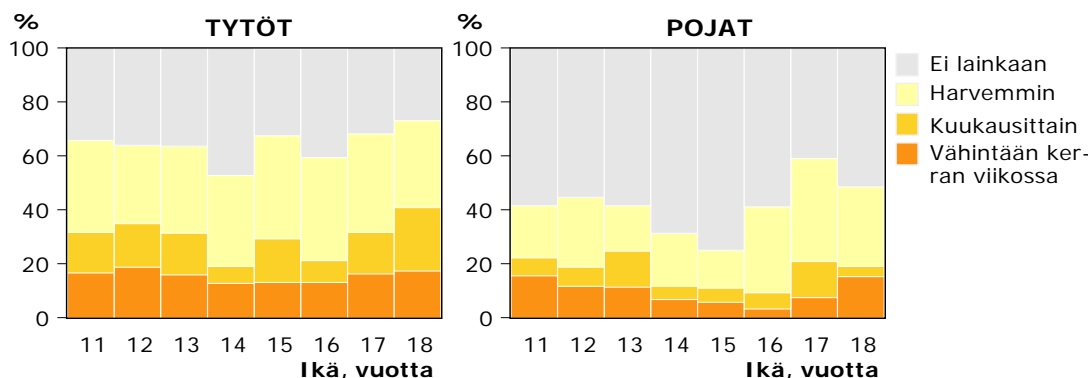
Kirjojen lukeminen muulla kuin äidinkielellä on vähän tutkittu ja huomioitu asia. Nykynuoret hallitsevat varsinkin englanninkielen hyvin. Monet nuoret lukevat "Harry Potterinsa" ja muut fantasia- ja sci-fi- kirjat alkukielellä heti niiden ilmestyttyä. Kuten kirjojen lukemisessa yleensäkin, tytöt lukevat vieraskielisiäkin kirjoja poikia enemmän.

Termi vieraskielisyys on mielenkiintoinen silloin, kun asiaa kysytään maahanmuuttajataustaiselta tai kansainvälisessä perheessä asuvalta nuorelta. Onko suomenkielinen kirja heille vieraskielinen? Joka tapauksessa maahanmuuttajataustaiset nuoret lukevat vieraskielisiä kirjoja muita enemmän. Omalla äidinkielellä lukemisessa em. ryhmien välillä ei ole eroja.

Taulukko 3. Vieraskielisten kirjojen lukeminen (%) vanhempien syntymämaan mukaan Helsingissä 2011

	Lähes päivittäin	Viikoittain	N
Kaikki	5	8	1 338
Valtaväestön nuoret	4	8	1 127
Isä tai äiti ei-suomalainen	11	13	211
Molemmat vanhemmat ei-suomalaisia	12	14	95

Kuvio 11. Vieraskielisten kirjojen lukeminen 2011

RUOTSINKIELISTEN JA ULKOMAALAISTAUSTAISTEN LUKEMINEN

Ruotsinkieliset nuoret lukevat lähes kaikkia kysytyjä julkaisuja enemmän kuin muut. Suurimmat erot koskivat kirjojen lukemista. Viikoittain kirjoja heistä luki 36 %, kaikista vastaajista 21 %. Sama koski myös muita kuin äidinkieliisiä kirjoja, joita ruotsinkielisistä luki 26 %, muista 13 %. On ilmeistä, että nämä kirjat ovat suomenkielisiä. Sarjakuvia luettiin yhtä yleisesti kielestä riippumatta. Ilmaislehtiä ruotsinkieliset nuoret lukivat harvemmin kuin muut (viikoittain ruotsinkielisistä 25 %, muista 41 %). Ruotsinkielisillä nettisivuilla vierailtiin harvemmin kuin suomenkieliset suomenkielisillä sivuilla.

Ulkomaalaistaustaiset nuoret lukivat pääpiirteissään vähemmän tai harvemmin kuin muut. Poikkeuksena olivat ilmaisjakelulehdet, kirjat sekä ulkomaiset painetut lehdet.

Lähteet: Keskinen, Vesa (2001). *Kiirettä pitää. Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2001:10.*